

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

VYBRANÁ TÉMATA

5/2013

Italské parlamentní volby 2013

Ing. Mgr. Martin Kuta
květen 2013

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Parlamentní volby v Itálii v únoru 2013 byly vnímány jako možnost zahájit nutné ekonomické reformy. Volby přinesly mírné vítězství levého středu; levý střed tohoto vítězství dosáhl pouze v Poslanecké sněmovně a nikoli v Senátu (vláda potřebuje ke svému fungování důvěru obou komor). Volební výsledky nepříznivé pro vítěze v jedné z obou komor, vzestup nového populistického volebního hnutí, neschopnost vzájemné komunikace a ústavní rámec vedly v nastalé situaci k politickému patu, který se povedlo vyřešit až po víc než dvou měsících.

Ústavní a politický systém

Po druhé světové válce se Itálie přeměnila z monarchie na republiku s parlamentní formou vlády (od roku 1946). Zkušenost s fašistickým režimem Benita Mussoliniho ovlivnila nejen přijatou formu vlády, ale rovněž stupeň decentralizace politického systému¹. Ústavní změny, především v oblasti volebního systému, následně přinesl přechod z první republiky (1948–1993) do republiky druhé (od roku 1993)².

Hlavou státu je prezident republiky. Prezident reprezentuje stát navenek (autorizace diplomatů, ratifikace mezinárodních smluv; čl. 87 ústavy) i dovnitř (garant legislativního procesu, předseda Nejvyšší rady obrany, Nejvyšší soudcovské rady; čl. 87 ústavy). Mezi ne zcela obvyklé pravomoci italského prezidenta patří jeho pravomoc vyhlásit referendum a autorizovat návrhy zákonů, které předložila vláda parlamentu k projednání. Prezident dále formálně rozpouští jednu nebo obě komory parlamentu po předchozí konzultaci s předsedy obou komor. Prezident je ze své funkce politicky neodpovědný; odvolat ho může procedurou ústavní žaloby pouze parlament na společné schůzi, a to absolutní většinou hlasů.

Funkční období prezidenta je sedmileté. Prezidenta volí sbor volitelů, který se skládá ze členů obou komor parlamentu (630 poslanců a nejméně 315 senátorů) a zástupců jednotlivých regionů (58 delegátů z regionálních rad). Volba probíhá ve třech kolech. V prvních dvou kolech jsou ke zvolení potřeba dvě třetiny hlasů; ve třetím kole postačuje absolutní většina hlasů.

Prezident jmenuje ministerského předsedu a na jeho návrh členy Rady ministrů (vlády) (čl. 92 ústavy).

Současným prezidentem je Giorgio Napolitano³. Funkci vykonává od roku 2006 (se znovuzvolením v dubnu roku 2013, viz dále).

Výkonem veřejné moci je pověřena vláda. Vláda musí v italském systému požívat důvěry obou komor parlamentu. Obě komory musí vládě vyjádřit důvěru. Každá z komor může vládě vyhlásit nedůvěru (čl. 94 ústavy)⁴. Vláda funguje jako kolektivní orgán a za svou činnost odpovídá jako celek.

¹ Reálné politická a hlavně ekonomická decentralizaci se uskutečňuje až od druhé poloviny 90. let 20. století.

² Důvodem přechodu z první republiky k druhé byly korupční skandály ve vysokých patrech politiky, do jejichž odhalování se pustila moc soudní (takzvaná revoluce soudců). V souvislosti s korupčními skandály se rozpadl stranický systém první republiky (především dominantní křesťanská demokracie).

³ Giorgio Napolitano byl v době první republiky komunistickým politikem. V období druhé republiky se stal členem Strany demokratické levice.

⁴ K projednávání nedůvěry vládě je potřeba, aby o to požádala jedna desetina členů komory. Projednávání tohoto bodu nesmí být dříve než tři dny od oznámení tohoto kroku (čl. 94 ústavy).

Nepřijetí předloženého vládního návrhu zákona jakoukoli z obou komor, automaticky neznamená vyslovení nedůvěry vládě.

Zákonodárnou pravomoc má dvoukomorový parlament, který se skládá z Poslanecké sněmovny a Senátu. Členové obou komor jsou voleni na pět let. Poslanecká sněmovna (*Camera dei Deputati*) představuje zastoupení všech občanů státu. V Poslanecké sněmovně zasedá 630 poslanců z toho 12 z nich je vyhrazeno pro zastupování italských občanů mimo vlastní území Itálie a jeden mandát je vyhrazen pro reprezentaci regionu Údolí Aosty (*Valle d'Aosta*, historický autonomní region na severozápadě země⁵). Senát reprezentuje voliče na regionálním principu, což se projevuje především odlišnou konstrukcí volebního systému oproti Poslanecké sněmovně (viz dále). Do Senátu se volí 315 senátorů; až pět senátorů může z řad významných celospolečenských elit jmenovat prezident republiky a všichni bývalí prezidenti republiky se automaticky stávají doživotními senátory⁶.

Legislativní iniciativu má vláda, kterýkoli člen parlamentu a instituce stanovené ústavou (čl. 71 ústavy). Návrh zákona může vzejít také z občanské iniciativy, pokud je podepsán alespoň padesáti tisíci občanů. Projednávání návrhů zákona potom probíhá v obou komorách a komory se vzájemně nemohou přehlasovat. Prezident vyhláší schválené zákony. Zákon může být podroben přezkumu všech voličů v referendu⁷ v případě, že o to požádalo alespoň 500 tisíc voličů nebo pět regionálních rad (čl. 75 ústavy⁸).

Současná podoba volebního systému byla přijata v roce 2005⁹; poprvé se použila pro volby v roce 2006. Volby do obou komor parlamentu probíhají podle téměř identického principu. Pro volby do Poslanecké sněmovny, kde se rozděluje 617 mandátů, se používá smíšená volební technika. Prvních 340 mandátů představuje mandáty, které jsou přiděleny na celostátní úrovni vítězi, vítězné straně nebo koalici. Jedná-li se o koalici, jsou mandáty rozděleny mezi jednotlivé strany metodou d'Hondtova volebního dělitele (dělení volebních výsledků řadou celých čísel začínajících od 1). Stejně tak probíhá i určení regionální příslušnosti získaných mandátů. Všechny 340 mandátů se přiděluje i v případě, že strana či koalice nezískala přibližně 54 % hlasů. Rozdíl mezi skutečně získanými hlasy a přibližně 54 % hlasů představuje bonus pro vítěze. Jestliže strana získá více hlasů, než kolik by bylo potřeba k získání 340 mandátů, získá tolik kolik mandátů, na kolik má podle poměrného principu nárok. Vítězná strana či volební koalice tak v každém případě disponuje minimálně 54 % mandátů. Zbývajících až 277 je rozděleno mezi ostatní strany, které se voleb účastní, metodou volební kvóty a nerozdělené mandáty podle metody největšího zbytku¹⁰. Pro vstup do skrutinia se v případě Poslanecké sněmovny uplatňuje volební klauzule 4 % hlasů celostátně pro samostatně kandidující politickou stranu, 10 % hlasů pro volební koalici

⁵ Region Údolí Aosty. Dostupný z WWW: <http://www.regione.vda.it/>.

⁶ V současnosti tak v Senátu zasedá 319 senátorů; tři jmenování prezidentem a jeden bývalý prezident z titulu funkce.

IPU PARLINE database: ITALY (Senato della Republica), General information [cit. 27. 3. 2013]. Dostupný z WWW: http://www.ipu.org/parline/reports/2158_A.htm.

⁷ Referendum je platné, a zákon tedy zrušen, jestliže pro zrušení zákona se vyjádří většina voličů při nadpoloviční volební účasti.

⁸ To se netýká zákonů, které upravují zdanění, rozpočet, amnestii, abolicí a agrencií a mezinárodní smlouvy.

⁹ BARTÁKOVÁ, Petra. Italský volební systém. Studie 1.171. Parlamentní institut. Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=20535>.

¹⁰ Každé straně či koalici se přidělí mandáty na základě dělení počtu získaných hlasů počtem hlasů potřebných pro získání mandátu. Pokud se tímto postupem nerozdělí všechny mandáty, zbytkové mandáty se přerozdělí těm stranám, které mají největší zbytky „nevyužitých“ hlasů.

z celkového počtu hlasů a 2 % hlasů pro stranu kandidující v rámci koalice z celkového počtu hlasů.

V případě voleb do Senátu, kde se přiděluje 302 mandátů, probíhá vlastní přidělování mandátů na úrovni jednotlivých regionů (celkem 20 volebních obvodů). V rámci každého volebního obvodu se přidělí 55 % mandátů té straně nebo koalici, která získá nejvíce hlasů (opět s bonusem pro vítěze v případě, že strana nebo koalice nezíská přibližně 55 % hlasů). Rozdělování uvnitř koalice probíhá obdobně jako v případě voleb do Poslanecké sněmovny. Zbýlých 45 % mandátů se na regionální úrovni rozděluje mezi ostatní politické strany podle poměrného principu. V senátních volbách se uplatňují 8% volební klauzule pro samostatně kandidující stranu v rámci regionu, 20% volební klauzule pro koalici v rámci regionu a 3% volební klauzule pro stranu v rámci koalice.

Ačkoli se volební systém pro Poslaneckou sněmovnu a Senát liší pouze v otázce, na které úrovni probíhá přidělování mandátů, i to stačí k tomu, že se většiny na úrovni Poslanecké sněmovny a Senátu jako celků liší.

Stranický systém a politické strany

Italský stranický systém navazuje na tradici rozbujeleho stranictví první republiky. Prvorepublikový stranický systém se vyznačoval trojpólovým uspořádáním; v systému fungovala krajní levice s komunistickou stranou, post-fašistická a monarchistická strana na krajně pravcovém pólu a středová křesťanskodemokratická strana, která jediná byla schopná vládnout.

Smišený volební systém v letech 1993–2005 vedl k bujení politických stran a jejich následnému sdružování do takzvaného dualismu aliancí (ten přetrvává dodnes). Ve většinové složce se přidělovalo 75 % mandátů v jednomandátových volebních obvodech. Až změna volebního systému v roce 2005 umožnila potvrzení dvoupólového uspořádání. Volební systém totiž jednoznačně vytváří vítěze v politickém systému a napomáhá sdružování stran do volebních aliancí. Současný stranický systém tak charakterizuje přítomnost velkého množství politických stran, které se v době před volbami sdružují do koalic.

Mimo to volební systém založený na jednomandátových volebních obvodech napomáhal značné personalizaci politiky. Silvio Berlusconi se navíc povedlo vytvořit pojetí přímé volby premiéra¹¹.

Nejsilnější koalicí, která získala většinový bonus ve volbách do Poslanecké sněmovny, byla Itálie. Společné blaho (*Italia. Bene Comune*). Nejsilnější stranou této koalice je Demokratická strana (*Partito Democratico*) s předsedou Pierem Luigim Bersanim. Demokratická strana navazuje na tradici Italské socialistické strany (vzniklé v roce 1892) a v historii druhé republiky je pokračovatelkou levicové koalice Olivovník (koalice bývalého premiéra Romana Prodiho). Zároveň se do Demokratické strany integrovaly některé proudy z původní

¹¹ M. Šustková uvádí, že personalizace voleb byla institucionálně zakotvená v zákonné povinnosti uvádět na kandidátní listině jméno kandidáta na premiérskou funkci. ŠŮSTKOVÁ, Markéta. Role osobností v italských parlamentních volbách 2006. In: J. Němec, M. Šustková. III. Kongres českých politologů. Praha: Česká společnost pro politické vědy, 2006. S. 812.

hegemonické strany první republiky – Křesťanské demokracie¹². V ekonomických otázkách strana stojí na sociálnědemokratických pozicích s prvky křesťanského socialismu¹³.

Středo-pravicová koalice (*L'alleanza di Centro-Destra*) představuje koaliční projekt bývalého premiéra Silvia Berlusconiho. Nejvýznamnější stranou této koalice je tak Berlusconiho strana Lid svobody (*Il Popolo della Libertà*), která vznikla v roce 2007 spojením *Forza Italia!* a Národní aliance (nástupnická strana post-fašistů). Strana není nijak výrazně vymezena, představuje středové uskupení s proudy liberálními i konzervativními, sociálně- i křesťanskodemokratickými. V rámci volební koalice kandidovala také strana Liga severu (*Lega Nord*) předsedy Umberta Bossiho, která obecně usiluje v umírněné variantě o federalizaci země, v radikální formě potom o odtržení severních regionů (Lombardie) od zbytku Itálie.

Hnutí pěti hvězd (*Movimento 5 Stelle*) představuje stranu pravicového populismu. Strana se vymezuje vůči zavedeným stranám v otázkách korupce (zvýšené úsilí boje s korupcí), zavádění a posilování prvků přímé demokracie. Pro stranu je rovněž důležitá ekologická otázka¹⁴.

S Montim pro Itálii (*Con Monti per l'Italia*) je volební platforma, která vznikla před letošními volbami s podporou s cílem podpory pro předchozího premiéra Maria Montiho. Toto uskupení vzniklo spojením stran Občanská volba (*Scelta Civica*), Unie středu (*Unione di Centro*, nástupnická strana křesťanské demokracie, významné strany první republiky). V tomto uskupení se nachází také nová platforma Gianfranca Finiho Svoboda a budoucnost (*Futuro e Libertà*). Hlavním politickým programem nově vzniklé platformy bylo pokračování reformního úsilí a přijímání úsporných opatření bez konkrétní pravo-levé profilace¹⁵.

Volební výsledky a povolební vývoj

Volební výsledky parlamentních voleb v roce 2013 zobrazují tabulky 1 (Senát) a 2 (Poslanecká sněmovna).

Tabulka 1 Výsledky italských parlamentních voleb 2013, Senát

Strana	% hlasů	Počet křesel
Středo-pravicová koalice (<i>L'alleanza di Centro-Destra</i>)	30,72	116
Itálie. Společné blaho (<i>Italia. Bene Comune</i>)	31,64	113
Hnutí pěti hvězd (<i>Movimento 5 Stelle</i>)	23,80	54
S Montim pro Itálii (<i>Con Monti per l'Italia</i>)	9,14	18

¹² DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra, KUNC, Jiří. Italská republika: partitokracie v re/konstrukci. In: B. Říchová. Západoevropské politické systémy. Praha, Oeconomica, 2008, s. 87.

¹³ KRAUS, Radek. Itálie – volby 2008. Vybraná témata 6/2008. Parlamentní institut. Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=29630>.

¹⁴ Parties and Election in Europe. Italy [cit. 4. 4. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.parties-and-elections.eu/italy.html>.

¹⁵ Telegraph.co.uk. Mario Monti to lead centrist coalition in Italian elections [cit. 4. 4. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/italy/9770179/Mario-Monti-to-lead-centrist-coalition-in-Italian-elections.html>.

Volební účast do Senátu činila 75,1 % voličů. Ve volbách do Poslanecké sněmovny hlasovalo 83,4 % voličů. Zdroj pro obě tabulky IFES Election Guide¹⁶.

Tabulka 2 Výsledky italských parlamentních voleb 2013, Poslanecká sněmovna

Strana	% hlasů	Počet křesel
Itálie. Společné blaho (<i>Italia. Bene Comune</i>)	29,55	340
Středo-pravicová koalice (<i>L'alleanza di Centro-Destra</i>)	29,18	124
Hnutí pěti hvězd (<i>Movimento 5 Stelle</i>)	25,56	108
S Montim pro Itálii (<i>Con Monti per l'Italia</i>)	10,56	45

Volby v roce 2013 představovaly první italské parlamentní volby od začátku hospodářské krize v roce 2008. Předchozí volby v ostatních evropských zemích ukázaly nejprve vlnu vítězství pravicových stran s důrazem na konsolidaci veřejných financí a ekonomické reformy (Nizozemsko v roce 2010, Finsko v roce 2011), a následně se postupně obnovovala důvěra v levice (Dánsko v roce 2011, Francie v roce 2012). Letošní italské volby tak mohly ukázat, jaká panuje nálada ve společnosti po zkušenostech z celé Evropy.

Tématem voleb byla úsporná opatření a obecně pokračování nastavených ekonomických reforem. Předchozí politický kurz nenastavila politická vláda, ale vláda úřednická bývalého euro-komisaře Maria Montiho¹⁷. Podpora reformní vládě postupně upadala, a proto vznikla volební platforma kolem Maria Montiho (Občanská volba), která měla udržovat i nadále proreformní politický směr¹⁸.

Předvolební průzkumy z podzimu roku 2012 ukazovaly jednoznačný náskok středo-levicové koalice, vedené Demokratickou stranou. Postupně ale získalo na popularitě Hnutí pěti hvězd Beppeho Grilla. Ještě v analýze předvolební situace se uvažovalo o propojení levice se středem kolem Montiho. Volební výsledky proto přinesly určité překvapení, kdy většina v Poslanecké sněmovně se neshodovala s většinou v Senátu. Aritmeticky ovšem výsledky neumožňovaly předvolební model koalice Bersaniho a Montiho. Bersani jako vítěz v Poslanecké sněmovně byl prezidentem Napolitanem pověřen v druhé polovině března, aby se pokusil sestavit vládní koalici¹⁹. Po necelém týdnu Bersani oznámil, že se mu tento úkol pravděpodobně nepodaří splnit. Jako důvod neúspěchu uváděl nemožnost sestavit minimálně vítěznou koalici v obou komorách, která by svým složením byla názorově propojená²⁰.

¹⁶ IFES Election Guide – Election Profile for Italy [cit. 4. 4. 2013]. Dostupný z WWW: <http://electionguide.org/results.php?ID=1484>.

¹⁷ Vládní koalice Silvia Berlusconiho vzniklá po volbách v roce 2008 se rozpadla v období let 2010–2011 po odchodu platformy Gianfranca Finiho z vládní koalice a prohraných regionálních volbách.

¹⁸ PAPARO, Aldo. 2013 Italian Parliamentary Election Pre-Election Report [cit. 10. 4. 2013]. Dostupný z WWW: <http://themonkeycage.org/2013/02/19/2013-italian-parliamentary-election-pre-election-report/>. Podpora Montiho vládě navíc v průběhu času klesala. Monti na funkci premiéra rezignoval na konci prosince roku 2012.

¹⁹ Guardian.co.uk. Italy's Pier Luigi Bersani asked by president to try to form government [cit. 10. 4. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.guardian.co.uk/world/2013/mar/22/italy-bersani-form-coalition-government>.

²⁰ Jednalo se především o Senát, kde dohromady Bersaniho a Montiho koalice neměla dostatečný počet hlasů. Grillovo Hnutí pěti hvězd usilovalo o nepokračování takzvané Montiho agendy (úsporná opatření a reformy). Vyjednávání Bersani shrnul jako kladení neustálých podmínek a připomínek.

Neschopnost vítěze voleb sestavit vládu, která by získala důvěru v obou komorách parlamentu, vrátila do hry prezidenta Napolitana. Prezident Napolitano se rozhodl sestavit komisi odborníků, kteří mají sestavit seznam nejdůležitějších kroků, jejichž podporu by byly schopné zajistit všechny strany²¹. Objevily se také úvahy, podle nichž by měla vzniknout úřednická vláda, jejíž premiér by dostal úkol provést volební reformu a přivést zemi k předčasným volbám již podle nového volebního zákona²². Představitel středo-pravicové koalice Berlusconi ale na konci března vytvoření úřednické vlády s omezeným mandátem odmítal. Naopak požadoval vytvoření široké koalice v současném rozložení sil²³.

Vytvoření velké koalice, které naznačoval vývoj na konci března, ale odmítali představitelé Demokratické strany po jednání s Lidovou stranou na konci první dekády dubna. Jednání se primárně týkalo volby budoucího prezidenta (Napolitanovi končí mandát v květnu letošního roku). Funkce prezidenta byla klíčovou i pro vyřešení krize ohledně neschopnosti jakékoli strany sestavit vládu. Prezident totiž podle ústavy nesmí v období šesti měsíců před koncem svého mandátu rozpustit parlament (čl. 88, odstavec 2 ústavy), a uvolnit tak cestu k předčasným volbám. Demokratická strana a Lidová strana se tak nejdříve musely shodnout na jménu nového prezidenta a provést jeho volbu. Bersani po jednáních odmítal vytvoření velké koalice s odkazem na Berlusconiho nepředvídatelnost během Montiho vlády. Berlusconi v této souvislosti prohlásil, že východiskem z politické krize jsou pouze předčasné volby v nejbližším možném termínu (v červnu, červenci)²⁴.

Jednání politických elit o vládě se zastavila v době jednání o prezidentském kandidátovi. Dne 18. dubna probíhala první prezidentská volba, do níž nastoupil bývalý předseda Senátu Franco Marini jako společný kandidát jak Bersaniho Demokratické strany, tak i Berlusconiho Středopravicové koalice. První volba se ale nezdařila, protože někteří poslanci zvolení za Demokratickou stranu s Mariniho nominací nesouhlasili především kvůli mizivé veřejné podpoře jeho osoby²⁵. Obě velké strany byly schopné se shodnout pouze na osobě odstupujícího prezidenta Giorgia Napolitana, kterého 23. dubna zvolili na dalších sedm let prezidentem. Prezident v projevu při svém znovuzvolení zdůraznil, že politické strany jsou

Guardian.co.uk. Italian leader Pier Luigi Bersani fails to form government [cit. 10. 4. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.guardian.co.uk/world/2013/mar/28/italy-leader-bersani-unable-government>.

²¹ Reuters.com. Italy's Bersani says bid to form government over, new phase begins [cit. 11. 4. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.reuters.com/article/2013/04/02/us-italy-vote-task-idUSBRE9310JY20130402>.

Komise podle prezidenta by měla předložit návrhy do deseti dnů. Reuters.com. Italy president says "wise men" should finish work in 10 days [cit. 11. 4. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.reuters.com/article/2013/04/02/us-italy-vote-president-idUSBRE9310FL20130402>.

²² Independent.co.uk. Italian president Giorgio Napolitano set to appoint new stop-gap prime minister [cit. 11. 4. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/italian-president-giorgio-napolitano-set-to-appoint-new-stop-gap-prime-minister-8554033.html>.

²³ V podstatě by se jednalo o vytvoření velké koalice (nadbytečně velké koalice) přes střed. Jednalo by se o první takový koaliční model v druhé republice.

DW.de. Italian president holds more talks after Bersani fails to find majority [cit. 11. 4. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.dw.de/italian-president-holds-more-talks-after-bersani-fails-to-find-majority/a-16708678>.

²⁴ Reuters.com. Italy's Bersani meets Berlusconi to seek end to impasse [cit. 11. 4. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.reuters.com/article/2013/04/09/us-italy-vote-idUSBRE9380P820130409>.

²⁵ Bloomberg.com. Bersani Party Splinters on Presidential Deal With Berlusconi [cit. 2. 5. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.bloomberg.com/news/2013-04-18/bersani-party-splinters-over-presidential-deal-with-berlusconi.html>.

O vnitřním štěpení uvnitř Demokratické strany viz též BBC.co.uk. Italian MPs fail to choose new president in first vote [cit. 2. 5. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-22197788>.

částečně zodpovědné za nastalou situaci a vyzval strany ke změně volebního zákona, která by pomohla zabránit opakování výsledků letošních parlamentních voleb²⁶.

Den po svém zvolení pověřil prezident Napolitano místopředsedu Demokratické strany Enrica Letteho, aby se pokusil sestavit vládu na půdorysu spolupráce dvou největších a nejsilnějších stran – Demokratické strany a Středopravicové koalice²⁷. Tento formát by umožnil vyslovení důvěry vládě v obou komorách parlamentu. Nabídku na vstup do koalice dostalo také Hnutí pěti hvězd Beppeho Grilla; to ale zůstalo v opozici²⁸. Na konci dubna roku 2013 získala vláda postupně důvěru obou komor parlamentu; kromě politiků z obou velkých stran zasedli ve vládě také úředníci²⁹. V historii druhé republiky (od roku 1993) se jedná o první velkou koalici.

Ihned po vyslovení důvěry své vládě se Lette setkal s předsedou Evropské komise José Manuelem Barrosou, aby vyjádřil svůj postoj k nastavenému hospodářskému kurzu na evropské úrovni. Výsledkem tohoto rozhodnutí bylo oznámení, že EU se zaměří na vzrůstající nezaměstnanost mladších vrstev a nastartování ekonomického růstu evropských států³⁰.

Použitá literatura a zdroje

BARTÁKOVÁ, Petra. Italský volební systém. Studie 1.171. Parlamentní institut. Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=20535>.

DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra, KUNC, Jiří. Italská republika: partitokracie v re/konstrukci. In: B. Řichová. Západoevropské politické systémy. Praha, Oeconomica, 2008, s. 87.

IFES Election Guide – Election Profile for Italy [cit. 4. 4. 2013]. Dostupný z WWW: <http://electionguide.org/results.php?ID=1484>.

KRAUS, Radek. Itálie – volby 2008. Vybraná témata 6/2008. Parlamentní institut. Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=29630>.

PAPARO, Aldo. 2013 Italian Parliamentary Election Pre-Election Report [cit. 10. 4. 2013]. Dostupný z WWW: <http://themonkeycage.org/2013/02/19/2013-italian-parliamentary-election-pre-election-report/>.

Parties and Election in Europe. Italy [cit. 4. 4. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.parties-and-elections.eu/italy.html>.

ŠŮSTKOVÁ, Markéta. Role osobností v italských parlamentních volbách 2006. In: J. Němec, M. Šústková. III. Kongres českých politologů. Praha : Česká společnost pro politické vědy, 2006. S. 807–819.

Webové zpravodajské portály

²⁶ BBC.co.uk. Napolitano aims to break Italy's political deadlock [cit. 2. 5. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-22254502>.

²⁷ Koalice se účastní Montiho Občanská volba a Unie Středu.

²⁸ BBC.co.uk. Enrico Letta set to become Italy's new prime minister [cit. 2. 5. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-22278038>.

²⁹ BBC.co.uk. Optimism greets Italy's grand coalition [cit. 2. 5. 2005]. Dostupný z WWW: <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-22330631>.

³⁰ Rozhlas.cz. EU vyhlásí boj nezaměstnanosti mladých, obává se sociálního výbuchu [cit. 2. 5. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/ekonomikavevropce/zprava/eu-vyhlasi-boj-nezamestnanosti-mladych-obava-se-socialniho-vybuchu--1206922>. Srovnej též BBC.co.uk. Italy PM Enrico Letta says growth policies a priority [cit. 2. 5. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-22342867>.